

RESURGIMENT



Octubre, 1917

30 centaus

— INSTITUT MUSICAL —
FONTOVA

Fundat el 15 d'abril de 1904 — Subvencionat pel Govern Nacional

DIPLOMA D'HONOR
i DUES MEDALLES D'OR
EN LA EXPOSICIO UNIVERSAL DE GANTE (BELGICA)

El més important de la República per sa excel·lent re-
glamentació i eficaç ensenyança musical moderna i el més
acreditat per sa administració model.

CONRAD FONTOVA - LLEÓ FONTOVA

Directors Tècnics

JOAN B. LLONCH

Director-Gerent

o o o

CARRER CALLAO, 511, "Secció Central"

Unió Telefónica, 438, Llibertat

Carrer Independencia, 2909

"Secció Sur"

Carrer Rivadavia, 6887

"Secció Flores"

Carrer Echeverría, 2228

"Secció Belgrano"

Exàmens generals per boles numerades



20 sucursals a províncies

RESURGIMENT

Any II

Buenos Aires, octubre de 1917

Núm. 15

SENY!

Ran dels esdeveniments col·lectius que somouen la consciència dels catalans de Buenos Aires, es congria una mena en la foscor de la més ignorant apreciació dels fets. L'enemic eternal de Catalunya que no perd avinentesa per a tractar d'anul·lar la nostra acció eminentment patriòtica, ara, davant la turbulència del nostre mar col·lectiu, propala tota mena de invectives en desprestigi dels altíssims interessos de Catalunya i de la col·lectivitat catalana a l'Argentina.

Catalans! Per damunt dels nostres rencors personals i de les nostres desavinences passades, tenim l'interès col·lectiu de la Pàtria Catalana que, encara! jau sotmesa i menyspreada. Per ella, per la seva lliberació i per la nostra dignitat civil i patriòtica, no hem de consentir es realitzin les satàniques intencions de l'enemic comú que, com que tem la nostra força, voldria veure'ns en continua lluita, separats i oblidant el nostre deure de catalans envers la pàtria. No li donarem aquesta satis-

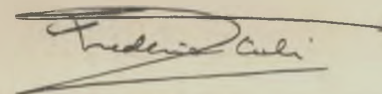
factió perquè traïem els nostres sentiments més caríssims de pàtria i llibertat.

Catalans! No ens deixem portar per cegues apreciacions. La escisió en un organisme col·lectiu no vol dir rompiment total de relacions i menys si aquesta escisió no és fonamentada en afers d'ordre patriòtic. Poden distanciar-nos els procediments, més si la finalitat és la mateixa, forçosament, inevitablement hem de trobar-nos en un mateix lloc quan la Pàtria ens ho demani. Què hi fa que ens allunyem momentàniament, que fragmentem la massa per varis indrets del camí, si tard o de jorn ens reunirem tots junts al voltant de la fita que ens senyala el terme de la ruta?

Seny, catalans! No avantposem l'egoisme dels homes, els falsos prejudicis d'un moment de passió cega, a l'interès suprem de Catalunya! Pensen que cada ú de nosaltres som ben poc, però que tots junts formem la Pàtria.

En aquests instants de vacil·lació, de dubte i de prevenció, seny! catalans de Buenos Aires.

mateix, que mostrar als bons catalans de Amèrica aquest fet que s'operà, i prossegueix amb empena irresistible des de fa dos anys, amb la Mancomunitat, perquè observant-lo, enfortin el vostre coratge i les esperances patriòtiques que avui amb el nou organisme troben un vessament admirable, l'únic excel·lent i victoriós.



EL PLET NACIONALISTA CATALA DAVANT LES NACIONS D'EUROPA

Es amb veritable orgull patriòtic que donem publicitat a l'article que transcrivim, traduït al català, del més important diari danès «Politikens», de Copenhague, en sa edició del dia 9 de juliol prop-passat. Ell ens demostra que les nostres ansies de reivindicació nacional són acceptades pels pobles lliures d'Europa, i ens dona, ensems, la ferma confiança d'un proper esdevenidor de llibertat per Catalunya.

Les exigències d'autonomia de Catalunya

S'afegeix a la crisi política per la que actualment passa Espanya, una nova i molt sèria dificultat: Catalunya ha aixecat fortament la veu, exigint la seva autonomia completa.

Al mateix temps que el moviment republicà menaça la corona del rei Alfons, reviu els antics miraments entre Catalunya i els demés llocs de la monarquia espanyola. El que avui exigeixen els diputats catalans, és la reivindicació de son antic Estat, completament lliure. En l'edat mitja fou Catalunya un Estat lliure, i seguí gaudint de ses llibertats constitucionals i institucions particulars, àdhuc després de — unit amb Aragó i Castella — haver entrat a formar part de la monarquia espanyola. Poc després que el rei Felip V s'anima desposseir a Catalunya de la seva autonomia ampla, Espanya havia d'unir-se fermament deixant de banda tots els interessos de patriotisme local. Però ben aviat s'obrirà que la unitat nacional no es procura tan fàcilment, i menys per la força i la violència; i els catalans jamai han oblidat la injustícia que aquella vegada se'ls hi

MANCOMUNITAT DE CATALUNYA

Amb tres anys d'existència, la Mancomunitat de Catalunya ha consolidat completament la seva vida, fins al punt de que es considera com a un organisme definitivament arrelat, amb una fibra ubèrrima i inextingible. Territorialment és la representació de la Catalunya viva, i encara que tot just aglutini o desenrotlli una part de les activitats de la terra, s'espera el seu exaltament com una cosa indefectible, que haurà d'amarar a totes les manifestacions catalanes que avui no pot acullir i acaronar amb la fortitut necessària.

Creada la Mancomunitat com una senzilla i simplíssima reforma administrativa, inancada en absolut de medis econòmics, desenrotlla l'obra eminentment estatal, essencialment política, que està potencialment en ella. Es aquest un fet curiosíssim que nosaltres els catalans constatem amb fonda joia. No una província més gran, no una divisió administrativa, la Mancomunitat de Catalunya té les formes i l'accionar d'un Estat; i tot just s'és formada, però s'és formada amb entusiasmes fervorosos, i tan plens d'eficàcia, que els seus fruits són vistosos i palpats per tots els catalans.

Heu's-aquí el fet transcendental de la nostra Catalunya, el fet més gran que s'ha operat d'ençà de dues centúries; consisteix en la possessió d'un organisme representatiu de

Catalunya, legalment instituit, que desenrotlla una obra essencialment política, de coordinació total, de formació conjunta i efectiva. Incipient per la manca de medis, porta no obstant una embranzida que sorpren als neòfits, i porta el camí de conquerir totes aquelles preeminències que l'Estat espanyol li neza injustament.

Als catalans, que tots senten la Mancomunitat com a una cosa seva, jo els convido a que pensin un moment amb el nou organisme, en la seva virtualitat i transcendència; en la significació del seu establiment i de la seva forta creixença. Si el seu funcionament ens dona la sensació d'estabilitat feconda, la seva formació i reglamentació interna indiquen per primera volta a Catalunya, la capacitat indispensable per l'obra de govern, i en aquest sentit solament, la Mancomunitat representa un avenç grandíssim en la vida del nostre poble bé prou mancat de virtuts polítiques, i representa a més una irradiació educativa cada jorn en augment. Els homes que l'any 1914 establiren i reglamentaren l'estructura de la Mancomunitat havien de tenir una doble admiració nascuda del seu patriotisme i de l'esforç que suposa el començament d'una obra tan bellament i coratjosament continuada, amb l'esperit que la feu germinar, que transformà la reforma simplement administrativa en política.

Res més joïós pels que residim a Catalunya

feu, i sempre els seus pensaments han girat alentorn de la possibilitat de tornar a guanyar aquella anterior llibertat, havent continuament, i una vegada darrera l'altra, provocat moviments revolucionaris.

Quan don Carles intentà guanyar la corona amb les armes, de seguida obtingué forta i decidida ajuda dels catalans, perquè els hi prometé curullar els seus desitjos d'autonomia. La segona guerra carlina tenia igualment son veritable centre a Catalunya.

La població de Catalunya, primerament se sent catalana, i solament en segon terme — encara que molt dèbilment — espanyola. Una vida espiritual ha florit esplendorosament, deixant els seus fruits en una literatura gens despreciable. Catalunya és, sigui dit secament, molt diferent del reste d'Espanya, com també en el sentit econòmic ocupa un lloc predominant; i àdhuc que el sòl en veritat no és molt fèrtil, és la població, per regla general, econòmicament ben situada.

S'obira de seguida la superioritat dels catalans, amb sa gran aplicació, energia i intel·ligència, tant com agricultors, comerciants i industrials. La capital, Barcelona, és la segona ciutat a la península i, indiscutiblement, la més rica.

Mentres que el benestar econòmic és esplèndid a Catalunya, en les demés parts de la península — Déu sab — no es pot dir el mateix; i la conseqüència ha estat, doncs, que els catalans han hagut de portar la part — del germà gran — dels ben pesats impostos espanyols, i els disgustos que això motiva, a cada estona han tingut conseqüències greus. Puix els catalans no veuen altra cosa «que són castigats per la seva aplicació i energia», fent-els-hi pagar tants impostos en profit dels drosos espanyols. Enrabiats per tal motiu, més d'una vegada en franques prédiques dels polítics i la premsa catalana, han insistit en la separació d'Espanya per a reunir-se amb França.

Prenent tot ço dit en consideració, a ningú escapa el perillós que podria resultar per a Espanya l'actual moviment, i més encara en aquesta situació difícil. Si Espanya serà república o seguirà essent monarquia, difícilment ha de interessar gran cosa als catalans; el què faràn és aprofitar el moviment per a aconseguir les seves aspiracions, i el govern, trobant-se en tal situació, molt malament li vindria una nova lluita. El més senzill seria doblegar-se sota les exigències catalanes; però l'autonomia catalana és tan mal vista a tota la península, que una proposta del govern en tal sentit jamai tindria majoria en el Parlament. Sigui el que vulgui el camí que segueixi el ministeri, trobarà una forta oposició i continus perills. La crisi ha arribat a tal punt, que hi ha lloc a qualsevol sorpresa.

Vergonya eterna als que, menyspreant l'idioma propi, alaben el dels altres. — DANTE.

POESIA CATALANA L'IDEAL

Allà en un bell redós, on la pineda no havia encar rebut cap destrallada; allà on no arriba mai l'aigua llotosa que baixa capbuçant-se en jorns de pluja; allà a l'embat del sol, dels vents a ple aire i sota d'aquell cel de blau puríssim, hi he vist gelatint de goig, l'il·lusió meva. Allò és felicitat. Es aquell viure la vida somniada, la més dolça que's forja el pensament, quan, sense trabes, desfeta de lligams, cerca la ditxa. El cel era ben blau, no's veia un núvol. Vegeu-la amb quatre mots; apar rondalla:

Voreta del camí
que a vila baixa,
s'hi troba un casolot
sense rebatre,
refetes les parets
i la teulada.
Tot el que's diu fustam
corcat amanta.
Un carro que apar nou,
de verdes branes,
sota d'un porxo es veu,
fet de cimades.
Enllà, vora el torrent,
els pilans s'alcen
d'un pou fet de bell nou:
corriola hi manca.
Al vol del seu brancal,
regades suara,
per horta hi han guarnit
quatre capçades,
i al peu del regaró
que hi porta l'aigua,
s'hi veuen tres violers
tots de flor blanca.
Se sent el rondinar
de les cigales,
als claps que escalfà el sol
de migdiada,
i el dolç i suau murmur,
de les cimades
dels magestuosos pins,
amb les que embauma
al rústic casolot
la marinada.
El sol primavera
que tot ho endaura,
guarneix amb colors vius,
les flors dels arbres.
S'adorm un perdiguer
ran la porxada,
i uns quants pollets menuts
a dins l'entrada,
segueixen agrupats
la lloca blanca.
Que hermós és el quadret!
S'anima encara,
quan surt del xic portal
d'aquella casa
la dona, la Marió,
rojota i grassa,
seguida d'un ros nin

que fort s'arrapa
als plec dels faldillots
que duu sa mare.
Vint anys té ella avui,
i el cap de casa
segur no passa gens
dels vintiquatre.
Dos anys feu per l'abril
que van casar-se
i és reina del casal
ara com ara.
Somrienta surt tantost
tombant la calda,
i va cap al migjorn
de la porxada.
— No veus qui ve, Miquel? —
fa alçant enlaire
el grassonet menut
de rojes galtes.
— No'l veus Miquel, allà?
No el guipes, ara? —
I un bellugeig de peus
i una frisança
clar diuen que l'infant
ha vist son pare.
Corrent a peu descalç
salta que salta,
baixen feixes enllà
com dues daines,
fins que topen amb *ell*,
que duu a l'espatlla
un feix de verd menjar
per l'euga mansa.
Rient llavors tots tres,
allà, a ple aire,
l'agafa l'infantó
per una cama
mirant-se'l rioler,
els ulls enlaire,
sens deixar donà un pàs
al seu bon pare.
Se'l mira la Marió,
que ara és més maca,
i el pare, palplantat,
riu i se'l guaita,
fins que vençut pel fill,
l'idil·li acaba,
posant-se el feix al cap
la jove mare
i el pare al tendre noi
damunt l'espatlla,
i així s'en van pujant,
envers la casa
on té ja la Marió
taula parada.

Que hermosa va semblar-me allà, soliu;
aquella xica casa, xica i pobre,
on nia el ver amor, sens esmentar-ho!
L'ideal d'un bell ensomni, el més dolçíssim,
en ella es va encarnar, i, tot de sobte,
sorgí d'entre pinedes centenàries,
vora uns tossals aon els blats s'hi estiren
i el vegí exuberant, fet carn i ossos,
espontani, viscut... Mon cor com reia!
El cel era ben blau, no's veia un núvol.

JOSEP ALEMANY I BORRÀS.

LES CIUTATS IMMORTALS

GIRONA

Hi han ciutats imprecises, amorfes, com la generalitat de les urbs modernes, sens cap caràcter específic en son aspecte monumental. En trobem d'altres, en canvi, amb un segell fortament personal i inconfundible (Brujes la Morta, Toledo, Girona), en les quals cada pedra sembla haver-hi estat col-

fiades i en piló als teus peus, apoiant-se contra tos murs altíssims bastits per l'opulència i per la fè.

Gloriós campanar de Sant Feliu, de brodades cresteries, esbelt com un xiprer i enlairat com una ofrena votiva. Magnífic monastir de Sant Pere, de venerable vellúria. Feconda vall de Sant Daniel, vorejada per les ermes vessants de Montjuic i per les ubèrrimes fondalades del Calvari, i atravesat, com un tall enorme, pel llit rocós del Galli-

des i ertes, formen com un cercle de sang al cim de la ciutat quietosa; sóu un testinoni vivent de la fortitut cent voltes provada de la ciutat, que mai regatejà generosament la sang per afermar sa personalitat ben catalana; encar, entre aquests gloriosos murs enderrocats, sembla respirar-s'hi l'alè de les batalles, i encar les esberles argilenques de les terres, apar que evoquin visions sagnantes de destrucció i de mort. Ruïnes venerables d'aquella fortitut: vosaltres sóu el record i una constant evocació de la Girona heròica.

Riu que serpenteja pel mig de la ciutat; cases que espitlleu en el tremolor de la corrent les laceries dels vostres balcons torçats de les finestres pintoresques i florides, de les vostres parets aclofades i ventrudes; llumenes dels balcons que a la nit espitlleu els punts grocs, vermells, blanquinosos, de vostres farors en el riçament de les aigües. També vosaltres sóu Girona: la Girona poètica, pintoresca i veneciana.

Ciutat: és en l'enclusa d'aquests tres aspectes que'ls teus fills han forjat el seu esperit. Es aquesta trilogia la que ha plasmat la teva ànima ciutadana, tan noble, tan austera i tan cavalleresca.

Que aquests tres sentiments, de fortitut, d'heroisme i de beutat siguin enlairats també en l'avenir, com els teus penons de combat en les glorioses lluites de civilitat i de bellesa.



Formós conjunt de la ciutat de Girona.

locada des de l'eternitat i quin color i aspecte en và cercarem retrobar-lo mai més en una urbs distinta.

Gloriosa ciutat la de Girona: ella serva; àdhuc en aquest segle de vèrtig, que esborra tot ço característic de les petites pàtries i de les quietoses ciutats, el seu aspecte fort de ciutat vella i poderosa, i un cert aire delicat i femení. Es forta i és femenina; i en aquesta aparent paradoxa està tot l'encís de la seva grandesa i de la seva beutat.

Per sos carrers en pendent, enllosats de palets cantelluts per entre quines juntures hi creix l'erbei esponerós, s'hi serva encar un esperit anacrònic de glòria i fortitut; són estrets aquests carrers; són humits com pous; i per sobre els ràfegs, hi riu la blavor lluminosa d'un cel serè, o hi planen, pesants i plombosos, els núvols de tempestat; mes són els inconfundibles i grisos carrers gironins.

Delicioses soletats dels carrers de la Força i d'Alemanys i dels dolços indrets de la Catedral; portes aclofades; entrades i patis humits; escales sumptuoses de palaus en derrota; finestres de brodats capitells... pedres milenàries patinades per les centúries i daurades pel sol: tot això és Girona; és tot això l'encís de Girona.

Seu de Santa Maria, asseguda com Regina damunt la grandiosa escalonada: ets el guaita vigilant de la ciutat i les cases reposen, con-

gans. Tots vosaltres feu també Girona; una Girona que malgrat els segles passats i les malures sofertes, ha quedat immòbil com encisada.

Gloriosos enderroc de la torre Gironella; casals enrunats d'Alemanys; muralles destruïdes del Calvari; les vostres desferres, mu-

Joaquim Pla

1917.



Part superior de la ciutat, rodejada per murs en estat ruïnós.

LA QÜESTIÓ ORFEÓ CATALÀ

S'ha produït en el sinus de la col·lectivitat catalana un fet sensible sota tots els aspectes. Ens referim a la greu escisió soferta per l'Orfeó Català. Ans d'estendre el comentari alentorn d'aquest afer de tanta transcendència col·lectiva, relatarem en forma sintètica les causes que l'han motivat.

Per raons d'ordre particular, molt respectables, el director de l'Orfeó s'absentà de la capital, amb llicència per un temps determinat, passat el qual s'el requerí amb insistència per a que reprengué la seva tasca directriu, tal com es convingué. Dit senyor s'excusà sempre amb raons que no satisfieren les exigències justificades de la comissió orfeònica, quina, per altra part, es trobava arràn d'un conflicte per manca de director, car el qui acceptà l'interinitat ho feu solament amb la condició d'encarregar-se'n pel temps d'absència del titular. Començaren les *assemblees* convocades per la comissió orfeònica, per a tractar la «qüestió mestre», i en aquestes *assemblees* fou aon aparegué el corc de les discòrdies. Es parlà d'uns telegrams adreçats al mestre absent, que anul·laven l'autoritat de la comissió orfeònica i feren la dignitat artística del mestre interí; es retregueren petiteses, coses fútils que després, amb el verí de l'apassionament, han esdevingut greus, i, en fi, es presenciaren espectacles com els que, per dissort, massa sovint es produeixen durant les *assemblees* que amb persistència intermitent són convocades, amb una lleugeresa lamentable, pel Casal Català.

En una d'aquestes *assemblees* es nomenà una comissió, amb facultats impositives per damunt l'autoritat de la comissió orfeònica, encarregada de solucionar el conflicte. Aquella anuncià la imminent dimissió col·lectiva dels seus càrrecs, d'acord, però, amb el nomenament fet per l'assemblea.

La comissió extraoficial aconseguí minvar la resistència obstinada del director absent i rebé d'ell la formal promesa de retornar per a un dia determinat. Mes el dia passà, i en lloc del director arribà un telegrama signat per ell anunciant, d'una faïç tàcita, la dimissió del seu càrrec. El criteri mantingut per la comissió orfeònica triomfava, doncs; però el conflicte persistia amb major gravetat, puix que l'Orfeó es trobava sense director de cap mena, ja que'l mestre interí manifestà la seva irrevocable decisió de no continuar.

El dia 22 del mes prop-passat havien de deixar els seus llocs els individus de la comissió orfeònica, i així ho feren davant la *última assemblea*, entregant els destins de l'Orfeó al Consell Directiu del Casal, després de rebutjar el vot de l'assemblea de continuar en llurs càrrecs fins a normalitzar la situació.

L'endemà, diumenge, els orfeonistes reberen un comunicat convidant-los a concórrer

a l'assaig habitual, per la tarda, en un local del cor de l'Avinguda de Maig, i s'els donava quelques referències del què seria la nova entitat en embrió. I un gros rètol aparegué en una balconada de dit local, amb aquesta inscripció: «Orfeó Català de Buenos Aires».

L'estupefacció fou general. La ex comissió orfeònica i l'ex mestre interí de l'Orfeó eren els organitzadors de la novella institució choral. Aquests són, en síntesi, els fets.

Ara el nostre juí al respecte.

Ens trobem front una qüestió abastament delicada i tan fràgil que pot topar amb la sinceritat del nostre juí, però hem de confessar que no temem les conseqüències que's poden derivar del perill senyalat, perquè tenim plena consciència de la nostra faïç de opinar; perquè és el sentiment patriòtic mateix el que'ns dicta les paraules; perquè no estem, sortosament, contaminats per la parcialitat de mires i podem parlar amb tota sinceritat. Per totes aquestes raons voldríem que'l nostre criteri al respecte, alliberat de tota mesquinesa, no fos capít amb prevenció ni recel per cap dels dos grups antagonics, puix que, altrament, no seríem nosaltres, segurament, els perjudicats per tal o qual actitud que's prengui alentorn de les nostres sinceres manifestacions.

Justificarem nosaltres el gest dels elements dissidents de l'Orfeó Català, que han fundat l'Orfeó Català de Buenos Aires? Resolament: no.

Però tampoc aprovarem l'actitud dels elements del Casal, en l'afer que ha promogut el desmembrament sensible de l'Orfeó.

Aprovaríem sempre un gest resolt, ràpid i entusiasta de la faïç de l'adoptat pels primers i ens hi abocaríem amb tot el foc del nostre entusiasme per tal d'ajudar a alçar i vigoritzar l'incipient organisme col·lectiu, si ell hagués trobat la gènesi en la desaparició del Casal Català, si s'hagués format, com un *resurrexit*, damunt les seves runes, després d'una de les *assemblees* turbulents que li són peculiars. Però no podem aplaudir ni fomentar una escisió perquè contribuiríem al desprestigi moral i material de la gran obra col·lectiva.

El Casal Català, malgrat els seus errors, és, en aquestes terres, un ressó del resurgiment del nostre poble, i la seva acció patriòtica és una fermaça de la catalanitat que impregna a totes les seves coses. El què li manca al Casal són homes d'energia, que saltant per damunt els obstacles que s'oposen al seu engrandiment i són oprobri per la entitat, — ens referim a un sens fi d'acords presos, no precisament pels homes que avui el regeixen, — obrin de bat a bat les portes del Casal a tots els catalans, sense que cap d'ells hagi de sentir la ignominia de antics ressabis. Això és el què cal fer: foragitar per, sempre tot regust nociu, per la germanor col·lectiva; política de aproximació i expansió; no de aïllament suïcida; res de personalismes petulants; tot per Catalunya.

Si per damunt la vanitat dels homes hagués prevaletcut l'interès col·lectiu, si s'hagués pensat més en Catalunya i menys en la fatuïtat, la greu escisió ocorreguda no s'hauria produït i les coses anirien totes en pau i harmonia.

Cal, doncs, davant aquest nou conflicte, que el Casal no's deixi influenciar per tendències barrueres com en altres ocasions de trista recordança, i que la seva actitud tingui la circumspecció i serenitat que requereix.

Volem creure, però, que l'afer que comentem no ha estat produït per cap dissentiment d'ordre patriòtic, i això ens arrela la esperança d'una propera reacció en el sentit de unificar les energies col·lectives per tal d'ésser útils a la pàtria.

Heu's-aquí el nostre criteri, exposat sincerament, fit l'esguart en Catalunya i en l'interès col·lectiu dels catalans de Buenos Aires.

LA NOVA AMOR

Hi ha una amor que atueix, que laça, i una amor que fa hardit. Aquelles amors antigues que florien en la cançó al peu d'una finestra, sota l'equívoca llum de les constel·lacions, ja comencen a arraulir-se per a deixar pas a una nova forma de l'amor, més vigorosa i més fecunda. Els nostres temps comencen d'avorrir els dilettantismes; el pendre's la vida com un esplai sense objecte. No és pas aquesta una transformació radical, ni el seu procés és, podríem dir, a cada instant, visible. Es un sentiment renovador que a través dels segles ve matitzant pàl·lidament la vida de la humanitat, de tal faïç que fins als nostres temps la seva color no comença a fer-se aparent, en mig de la gamma de sentiments que regeixen el curs de les nostres vides. La trajectòria d'ell, segueix aquell camí penós, però obstinat i segur, de tot allò que un dia ha d'arribar a influir poderosament en un o altre cercle.

Diríem que per a la humanitat comencen els dies de la seva joventut plena, de la seva joventut concient. Enfront d'aquell pintar per pintar, d'aquell cantar per cantar, de aquell amar per amar, comencen a invadir-nos les vocacions noves prenyades de filosofies inquietes. Aviat serà molt més fàcil trobar un filòsof ple de teories complicades, que no un home senzill, un home amb simplicitat. Això és exagerat; això és encara la reacció dins d'una forma col·lectiva, social, de les primeres hores de seny en la joventut de la nostra vida individual, en les quals concedim a les nostres accions, sempre certament transcendents, una transcendència tartarinesca, i pel fet que fins aleshores hem realitzat la vida rient ens sembla que, d'ara en endavant, tot el que fem de bo, ho hem de fer sense riure gens. I, no-gens-menys, res pot-ser tan infantil en nosaltres com aquesta serietat adolescent encara; res pot-ser

tan infantil, en la història de la pintura, com el cubisme; però, a pesar de tot, això és indicatiu de que entrem en una era nova.

L'amor sofreix també aquesta transformació i amb ella el patriotisme que és una de les seves formes més excelses. L'amor, i amb ell l'amor a la pàtria, adquireix la consciència de la seva valor i de les seves aptituds; s'estima la bellesa perquè ella és també una perfecció, i avui tota la vida de la humanitat es daleix per afinar-se en totes les seves activitats i en tots els seus aspectes; però aquell qui més estima no és aquell qui més canta exalçant les virtuts i convertint, al seu dir, els defectes en gràcies: aquell qui més estima és aquell qui amb més amor sab retreure els vicis i les deficiències, col·lectius o individuals, per esmenar-los, per redimir-los; tot, amb un anhel de perfeccionament immens.

El *Deutschland, Deutschland über alles* està en un pla inferior a la sentimentalitat primitiva dels *Amantes de Teruel*. És preferible a això, el patriotisme cubista dels «sense pàtria»; fixem-nos només amb que aquest patriotisme, en aquests darrers temps, ha anat a caure dins del socialisme; i no dubtem que els socialistes, aquests homes, per algú incompresos, que demanaven per anar a Stockholm, aquests qui demanaven per establir un contacte amb l'enemic fora de les línies de combat, aquests homes són els veritables patriotes: aquests homes estimen a la pàtria, de la faigó nova.

No tothom, ni tots els pobles, comprenen aquesta nova forma d'amar. Però aquell qui ha rebut en la seva consciència la noció de que estimant així compleix amb el seu deure, no deu traïr, per la victòria frèvola de l'èxit, les esperances del seu temps.

M. de Santarriquart

DE L'IDIOMA

Don Ricard Monner i Sans és un català que fa honor a la nostra col·lectivitat en aquestes terres americanes: eminent professor, literat eximi, entusiasta cervantista; la seva personalitat es destaca, d'una manera ben visible, en mig del respecte i de la consideració general.

Actuant des de molts anys en aquesta República, professor de llengua castellana, és naturalíssim que gaire-bé tota la seva producció literària sigui en l'idioma de Cervantes i que reparteixi els seus amors entre aquesta llengua i la pròpia.

Entre les seves nombroses obres figura una excel·lent *Gramàtica de la llengua castellana*, en la qual es mariden perfectament la saviesa del filòleg i l'escalf de l'enamorat; és un estudi i una apologia tot alhora.

Ella em dona ocasió d'escriure aquestes senzilles notes, destinades a la secció «De l'Idioma» del valent periòdic RESURGIMENT.

En la seva pàgina 10 s'hi llegeix textualment el següent paràgraf: *Una de las mayores riquezas de nuestra lengua, dice Capmany, es la de las palabras derivadas de otras radicales; por ejemplo: de la radical «cabezas, formanse los derivados simples: cabecera, cabezal, cabezada, cabezón, cabeza, cabezudo, cabezorro, cabezuelo, cabecear y cabecea.*

Si prescindim de la monstruosa aberració d'anomenar al castellà *nuestra lengua*, cosa inconcebible fins i tot en els tristos temps de l'il·lustre Capmany, el paràgraf copiat encloï una veritat innegable; però jo no hi puc fer més: cada vegada que llegeixo alguna cosa *concreta* sobre aquest punt, de seguida en faig aplicació al català, i gaire-bé sempre el nostre idioma surt triomfant de la comparació. També m'ha passat així en el cas present.

Cal dir, abans de tot, que la derivació no és una propietat exclusiva del castellà, sinó de totes les llengües; totes fan mots nous posant desinències a mots vells, de manera que això és una riquesa castellana, francesa, portuguesa, etc., etc. També ho és catalana, i precisament la paraula escullida com exemple per en Monner i en Capmany per a demostrar la riquesa del castellà, comença per ésser una riquesa presa del català. En efecte, *cabeza*, malgrat el seu aspecte castellà, és una paraula ben catalana, que els castellans s'han apropiat. A veure, com és possible anar des de *caput* (llatí) fins a *cabeza*, seguint les lleis de derivació castellana? No hi ha manera. La terminació *eza* castellana, equivalent a *esa* català, *esse* francès, *ezza* italià, etcètera, és l'*itia* llatí, i sols serveix, com en els altres idiomes neolatinats, per a ajuntar-se als adjectius i formar noms abstractes, com *riqueza*, de *rico*; *tristeza*, de *triste*; *grandeza*, de *grande*; etc. En canvi, *cabessa* (català), és un mot format del substantiu *cap* (l'latí *caput*) i el sufixe *essa* (l'latí *issa*), sufixe que en francès és *esse*, en italià *essa* i en castellà *isa*; formant-se per mitjà d'ell molts femenins de substantius, com és ara *mestressa*, de *mestre*; *pabordessa*, de *paborde*; *profetessa*, de *profeta*; *poetessa*, de *poeta*; *sacerdotessa*, de *sacerdot*; etc. (castellà *profetisa*, *poetisa*, *sacerdotisa*).

Cabessa és, doncs, el femení de *cap*, format amb l'ajuda de la terminació *essa*, seguint una llei de derivació catalana, i s'emplea per a designar una *cabessa d'all*, etc.; *cabeza* és la mateixa paraula castellana, amb el simple canvi de *ss* per *z*.

D'aquest mot, *cabeza*, diuen en Monner i Sans i en Capmany que la llengua castellana n'ha tret, com hem vist, la gran riquesa de deu mots per derivació.

Sense necessitat de rompre's la closca s'en pot trobar un nombre molt major de catalans derivats de *cap*. Aneu comptant: *cap*, *capet*, *caparró*, *caparronet*, *capciró*, *capcironet*, *capciró*, *capçalera*, *capçal*, *capçalada*, *capçada*, *capçar*, *capçó*, *capçana*, *caparrut*, *caparradu*, *caparraç*, *encaparrar-se*, *encaparrat*, *capbu-*

çar, *capbuçada*, *capbuçó*, *capell*, *capellet*, *capellot*, *capeller*, *capelleria*, *capelli*, *capellina*, *caperó*, *caperol*, *capicòla*, *capida*, *capir*, *capirrot*, *capdell*, *capdellet*, *capdellot*, *capdellaç*, *capdellar*, *descapdellar*, *descapdellament*, *capdill*, *capdillatge*, *acapdillar*, *capitost*, *cabès*, *cabessó*, *cabessa*, *capitó*, *capitós*, *capada*, *capdal*, *capdalitat*, *cabivó*, *capiscol*, *cabiscolia*, *cabòria*, *caboriejar*, *cabossa*, *cabota*, *cabotada*, *cabot*, *cabuçot*... em sembla que hem passat de la seixantena, i ja em canso de cercar més mots.

Tant mateix, si haviem de judicar de la riquesa de les llengües catalana i castellana, prenent per punt de comparació l'exemple triat per en Capmany i en Monner i Sans, el càlcul ens donaria que el català és, quan menys, sis vegades més ric que el castellà.

MELCIOR CASES.

EN EL CASAL CATALÀ

COMMEMORACIÓ DE L'ONZE DE SETEMBRE

La festa anunciada per aquesta entitat per a commemorar la fatal caiguda de la capital de nostra pàtria a la força brutal de l'invasor borbònic, s'efectuà el dia 29 del passat mes davant una concurrència numerosa atreta pel caràcter de la vetllada i per la condició de lliure entrada al Casal per a tots els catalans. Aquest generós convit fou acceptat per un bon contingent de compatriotes que feia temps no se'ls havia vist concórrer al Casal.

Obri l'acte el senyor Lluís Bertran, amb un vibrant parlament amarat de patriotisme i matitzat de sàvies teories nacionalistes.

El senyor Roca entonà, d'una faigó impecable, unes boniques cançons catalanes, essent sorollosament aplaudit. El senyor Joan Sagalà digué un fragment de «Mestre Olaguer», que entusiasma al públic, tant per la bella expressió com per les imprecacions de les estrofes guimerianes.

La segona part del programa anà a càrrec del nou mestre de l'Orfeó, el notable pianista senyor Pere Bosch, que interpretà molt correctament dues obres de Grieg, essent entusiastament aclamat.

Seguí l'Orfeó Català, executant amb acert vàries obres, i per últim «Els Segadors», que foren escoltats a peu dret per tota la concurrència en mig d'entusiasme delirant.

Finalitzà la patriòtica vetllada amb unes paraules belles, improvisades, del senyor Josep Leonart-Nart, impregnades d'una forta sentor de catalanitat, i acabà augurant propers jorns de glòria pel Casal i per l'Orfeó Català.

Fou una festa simpàtica en extrem i, sobretot, intensament patriòtica.

RESURGIMENT accepta totes les idees i opinions que s'emetin, sempre que la finalitat llur no atenti als principis nacionalistes que defensem per la llibertat de Catalunya. Dels treballs firmats, s'en fan responsables llurs autors.

INFORMACIO GENERAL

El bon patrici reusenc don Evarist Fàbregas, naviler i banquer a Barcelona, va obsequiar amb un esplèndid dinar de comiat les nenes de la colònia escolar barcelonina que a despeses de l'esmentat senyor ha passat una mesada a la pintoresca i magnífica platja de Salou.

Assistiren al dinar el doctor Frías, el diputat a Corts per Barcelona don Antoni Albafull, el primer tinent d'alcalde de Reus don Pere Cavallé, l'ex alcalde don Josep Simó, el regidor don Esteve Sagalà i les senyorettes de Recasens i de Fàbregas.

El senyor Fàbregas regalà una bonica nina a cada nena de la colònia. Visitaren la Casa-

Mendizàbal, 66 anys; Julià Gràcia Bernardí, 42 anys; Jesús Arrenz Peroche, 35 anys; un home desconegut de 45 anys; un home desconegut de 40 anys; Francesc Vilar Lloret, 27 anys; Josep Julvez Càmara, 8 anys; Ramon Alós Sancho; un home desconegut de 27 anys; Cassimira Garcia Martínez, 32 anys.

Total 6 militars i 27 paisans.

La llista de ferits, auxiliats en diferents dispensaris i cases de socors de Barcelona, es la següent:

Carme Garcia, de 32 anys, portera d'una fàbrica de teixits del carrer de Badal, tocada per un tret dels creuats entre vaguistes i opearis; Pere Sanahuja, 30 anys, ferida greu a

de 40; Josep Urbano Romero, de 40, greu; Eugeni Ortega Ragin, de 18, greu; Francesc Lafuente González, de 41, greu; Francesc Nollés, de 80, greu; Victori Perucho, de 60, greu; Josep Otensa, de 61, reservat; Clemència Adelantado, de 27, reservat; Eduard Ferrer, soldat, lleu; Cándid Rodríguez, soldat, lleu; Blas Sagarra, tramviari, reservat; Amadeu Rius, de 20, greu; Paula Azueto, de 31, greu; Manuel Querol, de 42, greu; Lluís Aguilera Allada, de 18, reservat; Manuel Aracil López, de 18, greu; Francesc Prade Carrasca, de 38, reservat; Julià Afullé Lizana, de 21, reservat; Albert González Muñoz, de 21, greu. Total 47 (2 soldats i els altres paisans).

No és completa aquesta llista, perquè a més dels noms d'alguns ferits curats en establiments benèfics, noms que no ha estat possible averiguar, falten els que es curaren en diferents ambulàncies i farmàcies.

—o— Dos volums d'extraordinari interès acaba de publicar la Col·lecció «Minerva» que, per la vulgarització dels coneixements indispensables, publica amb èxit cada dia major el Consell de Pedagogia.

Es tracta en l'un de «Floricultura i Arboricultura» i n'és autor un tècnic autoritzadíssim, el professor francès M. Georges T. Grignan, de l'Escola Superior dels Bells Oficis. Com de costum, la Col·lecció «Minerva» segueix encarregant la confecció dels seus esplèndids manuals a les persones més autoritzades dins cada matèria. La del volum «Floricultura i Arboricultura» és tractada amb veritable claretat, que el fa utilíssim a tota mena de persones, sense necessitat de altra preparació. La taula de matèries dona idea perfecta de com ha estat sistematitzada l'obra que, escrita expressament per la Col·lecció, ha estat traduïda per l'enginyer agrícola don Vicens Nubiola.

—o— A la matinada del dia 25 d'agost va morir sobtadament el canonge doctoral del Capítol de Barcelona doctor don Josep Palmarola.

Feia uns 30 anys que era canonge i la seva qualitat d'advocat juntament amb les seves dots de gran discreció i prudència, li havien fet guanyar justament la confiança dels prelats, els quals l'havien nomenat diferents vegades per a càrrecs tan importants com els de fiscal eclesiàstic, provisor, vicari capítular i vicari general.

—o— A Montserrat segueixen amb gran activitat els treballs per a la construcció del funicular del Monestir a l'ermita de Sant Joan, la inauguració del qual es creu que podrà tenir lloc a primers d'any.

L'estació del funicular es construirà a l'arrencada del camí que, per darrera del cobert dels automòbils de Barcelona, porta a



La plaça de Catalunya, de Barcelona, ocupada militarment per l'artilleria.

Ajuntament del poble de Vilaseca i allí foren absequeiades per l'alcalde amb una capsa de bombons.

I marxaren contentíssimes les xamoses i petitones barcelonines.

—o— Relació dels cadàvers que han estat conduïts i inhumats als Cementiris de Barcelona, com de persones mortes violentament a causa dels successos ocorreguts la setmana del 13 al 19 d'agost de 1917:

Casimir Lorenzo Prieto, 25 anys, guarda civil; Pere Serrat Savall, 22 anys, artiller de plaça; Josep Homs Ballaré, 45 anys, guarda de seguretat; Pius Alcover Lladó, 26 anys, çapador minador; Just Fernández de Pablos, 33 anys, capità del B. de Çapadors de Barcelona; Ramon Marcús Miró, soldat del regiment d'enginyers de ferrocarrils.

Paisans: Manuel Peyruza Zaon, 26 anys; Josep Nicolàs Moñino; Evarist Rodríguez; Ramon Garcia; Pau Bayo; Juli Martínez Noviega, 34 anys; Ramon Vendrell Besora, 42 anys; un home desconegut; Albert Galvez Muñoz, 21 anys; Rafel Alberich Nogués, 29 anys; Adrià Levi; Josep Martínez, 24 anys; Paula Ayueta; Francesc Piqué; Josep Morales N.; Evarist Martínez Moreno, 34 anys; Antoni Martín Chiva, 47 anys; Didac Urià

la cama dreta; Joan Pons, de 23, passatger a un tramvia de Gràcia, assaltat a les Rambles, ferides de pronòstic reservat a la mà i braç drets; Joan Jordà, de 21, greu; Bernat Vanaclocha Ortiz, de 37, ferit de la cama esquerra, és veí d'Hospitalet; Mateu Adrià Valespir, amb sis ferides; Eulària Ruchen Canalías, de 44; Felipa Garcia González, de 23; Lluís Llisà Navarro, de 20; Joan Romàn, de 18, greu, ferit a la Plaça Reial; Francesc i Josep Rufull Prat, de 22 i 29, lleus; Llícia Tudury Troy, de 43, lleu; Francesc Molina, de 21, greu; Joaquim Molina, de 15, reservat; Didac Une, de 2, gravíssim; Maties Aparicio Comella, de 2, greu; Pere Sagúes Rosés, de 67, greu; Julià Martínez Carreras, de 48, greu; Julià Riera Nada, de 17, reservat; Antoni Bofill Planella, de 46, greu; Lluç Martínez, de 34, reservat; Antoni Martínez, de 43, greu; Josep Salvador Merino, de 18, greu; Esteve Prats Astrar, de 56, brigada del cos de bombers, ferida de pronòstic reservat, soferta estant a la porta del quarteret Central del Parc; Jaume Martí, Font, de 33, reservat; Josep Viciana, de 56, greu; Jacint Caves, de 16, reservat; Joan Borràs Cusó, de 35, reservat; Celestí Batlle, empleat del cementiri Vell; Pasqual Fabrè,

DE CATALUNYA

l'ermita de Sant Miquel i a la de Fra Gari, davant de l'andén de l'estació del ferrocarril de cremallera; la línia atravesarà per dalt sobre del camí del Via Crucis, al costat mateix d'un dels altars per un bonic pont de pedra i des d'allí seguirà fins al cim, passant per una atrevida canal oberta entremig de dues elevades muntanyes. L'estació d'arribada s'emplaçarà en un dels llocs més elevats, des d'on es contemplarà un panorama esplèndid. De l'estació n'eixirà un ample i segur camí que conduirà a les ermites de Sant Joan i Sant Nofre.

—o— Els representants consulars de les nacions aliades a Tarragona, amb motiu de haver-li estat concedida a en Josep Merelo la Legió d'Honor pel Govern de França, han acordat per a testimoniar-li llurs amicals sentiments, celebrar un àpat i convidar al mateix als seus veritables amics.

—o— Activen en sos tallers els celebrats mestres escenògrafs senyors Vilumara, Alarma i Castells, les diferents composicions escenogràfiques que els han estat encomanades per la direcció artística del Novetats de Barcelona, per a les obres «Indivil i Mandoni», tragèdia del genial poeta Angel Guimerà; «Els Naufrags», de l'il·lustre artista en Santiago Rusinol, i «Mireya», escenificació que de la immortal creació d'en Mistral ha realitzat el culte literat Ambrós Carrion. Aquestes produccions escèniques seran desempenyades per la notable companyia dramàtica que dirigirà l'eximí actor Enric Borràs.

—o— Ha reaparegut el simpàtic i valent setmanari català «Baluart de Sitges». Es un número que quasi tot va dedicat al gran patriarca català en Prat de la Riba.

—o— L'Ajuntament de Montblanch ha acordat donar a un carrer d'aquell poble el nom d'en Prat de la Riba, i que la làpida se cости per sotscripció pública.

—o— Diuen de Tossa que seguidament passen per la mar, a la vista d'aquell poble, convois de vaixells mercants guardats per creuers francesos. Es un espectacle interessant.

Han estat començats els treballs d'instal·lació de la farola, els quals estaran llestos a primers del mes entrant.

A aquell pintoresc poble de la Costa Brava hi estuegen moltes famílies forasteres.

—o— La Secció Permanent d'Educació i Instrucció del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria de Barcelona, ha començat ja a repartir els qüestionaris dels exàmens d'ingrés a que s'hauran de sotmetre els alumnes aspirants de les Escoles Mercantils Catalanes. El qüestionari

comprèn les assignatures següents: Aritmètica, Càlcul Mercantil, Teneduria de llibres, Pràctiques mercantils, Taquigrafia, Redacció de documents, Correspondència i primers cursos d'idiomes estrangers.

—o— La notable actriu Tina Jordi, molt coneguda del públic barceloní, deixa el teatre per a dedicar-se a les varietés.

La senyoreta Jordi, que havia figurat com a primera actriu en la companyia de la seva germana Elena durant algunes temporades, va a dedicar les seves aptituds d'ingènua a l'art de la cançó.

Confia la seva direcció artística al mes-

Altre esdeveniment purament català fou la darrera obra de l'insigne Rusinol «L'auca del senyor Esteve», per la mateixa companyia que va estrenar-la al teatre Victòria, de Barcelona, que fa ara una «tournée» per les principals poblacions de Catalunya. L'acte de la processó fou posat amb veritable propietat, essent nomenat per a portar el penó una notable personalitat d'aquesta vila, anant a càrrec de l'esmentada societat El Prado el demés acompanyament.

—o— El Consell Regional de la «Unió de Viticultors de Catalunya», en la darrera reunió celebrada sota la presidència de don



La carrossa que obtingué el primer premi en la Rua Artística, celebrada a Sabadell, passant per davant del jurat.

tre Borrull, le senyoreta Jordi ha començat a estudiar algunes cançonetes franceses molt apropiades a les seves facultats.

Es diu que el seu debut tindrà lloc al teatre Eldorado de Barcelona, durant el vinent hivern.

—o— L'Orfeó Manresà ha publicat el programa de un concurs d'orfeons amb premis de 500, 300 i 200 pessetes. La composició obligada és «El cant de la Senyera», d'en Lluís Millet, i una altra a veus mixtes, a lliure elecció.

—o— Al teatre del Prado Suburense, de Sitges, ha debutat la companyia de l'Enric Borràs amb l'obra castellana «El alcalde de Zalamea». Ha estat un èxit. Formen part de la dita companyia la primera actriu senyora Casals, i els actors senyors Nolla, Tresols, Tor i altres, no menys aplaudits. A precés del nombrós i escullit públic, en Borràs es veié obligat a recitar el tros d'«El Ferrer de Tall», «Fes dagues, daguer», havent estat ovacionat. Tant mateix el teatre de casa va entusiasmar molt més els espectadors.

Francesc Santacana Romeu, es va tenir molt en compte la gran adulteració de vins que actualment s'està cometent en els importants centres exportadors d'aquests caldos, havent-se adoptat per tal motiu mesures enèrgiques per a aconseguir la desaparició dels tals actes fraudulents, tan ruïnosa per a la viticultura.

—o— A l'Acadèmia de Belles Arts de Sabadell, s'ha obert una exposició d'art que s'ha vist concorregudíssima i que ha meregut generals elogis. Hi ha exposades 37 obres, degudes als artistes sabadellencs J. Centellas, Baptista A. Comamalà, F. Crusafont, R. Duràn i Camps, A. Llacer, R. Marcet, R. Narlet, J. Martí, E. Palà, A. Pons i Palau, D. Soler, A. Vila Arrufat, J. Vila Cinca.

Aquesta manifestació artística que l'esmentada Acadèmia realitza tots els anys durant els dies de la festa major de la dita ciutat, té la doble transcendència d'oferir una mostra de l'avanç en el seu art d'aquell aplec d'artistes que la componen i de donar a les festes sabadellenques un caient d'alta espiritualitat.

Conferència interessant

Tal com avançarem en el número propassat, va celebrar-se en l'Ateneu Hispano-Americà la conferència a càrrec del senyor J. Lleonart-Nart, alentorn del tema: «La llengua catalana a Espanya. Fonaments científics i històrics del seu present com a llengua viva. Síntesi d'un Estudi sobre aquest tema.»

Començà el conferenciant amb un ràpid estudi analític dels orígens del català, remarcant la influència poderosa que rebé del grec. S'ocupà de les seves evolucions a través dels segles, fins arribar a la formació de la llengua d'Oc, de quina el català en fou variant, com el llemosí, el provençal, etc. Descrigué la època gloriosa de nostra parla que culminà en esplendor durant els segles XIII al XV, escampant amb ella la civilització per tots els pobles d'Europa. Història la decadència de la llengua catalana en els segles XVI al XVIII, quan Catalunya perdé la sobirania política essent absorvida pel poder de Castella.

En aquest punt de la disertació, el senyor Lleonart demostrà, amb dades irrefutables, com l'esperit català fou refractari per llei biològica a assimilar-se al castellà, i com la producció literària catalana fou en aquell, temps quasi nul·la. Catalunya, sense llengua, arribà a perdre l'ànima, perquè el verb de les nacionalitats és la essència de llur vida.

Passà llavors a ocupar-se del resurgiment del català, prenent per basa el crit de Aribau en la seva magistral «Oda a la Pàtria». Fou el desvetllament de la consciència nacional de Catalunya. Vingué després la instauració dels Jocs Florals, quin primer president, el gran savi Manel Milà i Fontanals, pogué fer triomfar el criteri de que fos únicament la catalana la llengua oficial de la naixent corporació, puix altrament no haurien arribat encara al grau d'esplendor dels nostres dies.

En parrafades brillants, avalades amb exemples i dades incontrovertibles, posà de manifest la vergonyosa actitud dels poders de l'estat espanyol negant sistemàticament, grollerament, tota demanda que's faci referent a la expansió del català, i àdhuc apuntant tots els mitjans per a que el nostre verb no avancés en el seu camí de glòria.

Per últim establí el conferenciant una comparança entre els quatre idiomes que's parlen a Ibèria. — galaico-portuguès, èuscar, castellà i català, — arribant a la conclusió hipotètica de que tan espanyol és un com altre.

El públic, que omplia per complert la sala d'actes de l'Ateneu Hispano-Americà, escoltà amb devoció i delectança la formosa conferència del senyor Lleonart-Nart, matitzant els seus passatges amb manifestes mostres d'aprovació general, i esclatant, al finir, amb una xardorosa ovació que durà llarga estona.

La disertació del senyor Lleonart és una obra d'erudició acurada, un treball impor-

— Opinions diverses sobre aquest punt. Primers segles de l'Edat Mitja, del V al X. — Llengües nomenades romanes, sa evolució i subdivisió. — Grups idiomàtics i Societats polítiques que les condensaren. — La seva comprovació per mitjà d'una ràpida ressenya històrica durant aquests segles i del X al XII.

Formació de la llengua d'Oc; segle IX. — Les seves variants Provençal, Català, Llemosí, Tolosà, etc., i origen de aquests noms. — Documents primitius d'aquesta llengua. — La seva influència en la formació de les llengües neo-llatines i àdhuc de la anglesa i alemanya. — Els «Trovadors», la seva obra i la seva literatura. — Clasificació i caràcter principals dels mateixos.

Guerra dels Albigesos. — Croada de la França del Nord contra la del Migdia (de la llengua d'Oïl contra la d'Oc) i destrucció dels petits Estats d'Occitània. — «El Català». — Fixació definitiva de aquesta variant de la Llengua d'Oc i els seus caràcters principals.

Les llengües galaico-portuguesa i castellana. — Els seus primers Monuments literaris. — Influències rebudes de les llengües d'Oc.

L'Estat polític català en els segles XIII al XV. — Apogeu i expansió de la seva literatura pels països del Mediterrani. — Els seus grans prosistes i poetes. — Obres principals.

Segles XVI al XVIII. — Decadència literària de Catalunya i causes que la motivaren. — Esterilitat de l'esperit català a l'expressar-se en llengua que no li era pròpia.

Segles XIX i XX. — Resurgiment del català com a llengua literària.

— «Jocs Florals». — Concepte que aqueix moviment mereix a Menendez i Pelayo.

Fixació i disciplina gramatical de la llengua. — Congrés de la llengua catalana l'any 1906. — Assistència i adhesió al mateix de les primeres figures mundials en el camp de la Filologia i la Literatura.

Estat actual de la llengua castellana a Catalunya. — Les llengües catalana i portuguesa són tan espanyoles com la castellana. — No existeix per consegüent a Espanya una llengua nacional única. — Conclusió.

Cooperant a l'obra magna d'instruir el poble, hom compleix un deure de civilitat i de patriotisme.



Josep Lleonart-Nart.

tantíssim, sàviament exposat, que palesa de una faïç notòria les altes qualitats d'historiador, científic i investigador, que atressora el conferenciant. I s'ha de tenir en compte, per a suposar la transcendència que ha d'encloure l'Estudi complet, que ço exposat en la conferència és sols una síntesi del treball del senyor Lleonart.

L'obra en conjunt, que serà dictada en cursos periòdics, abraça aquests punts:

Diverses teories sobre els orígens de la llengua catalana. — Primers llenguatges que contribuïren al seu desenrotllament. — Influència grega.

Època romana. — Llatí clàssic i vulgar. — La seva influència en els països sotmesos.

EL VIATJANT TULLIT

El viatjant tullit romania en sa butaca. Com una aureneta, havia recorregut molts de països. Del moviment ne treia la riquesa necessària a sa llar; a la llar hi passava curts sojorns, a semblança d'un nauixer, i, més d'una volta, allí de retorn, al costat d'una nova boqueta riallera hi trobà una nova tomba. La sua abrivada empresa no havia aturador, i la gran mar passà vàries vegades, i arrencà de la vida l'aprenentatge del comerç i de llenguatges. Com un cop de bala, va sofrir, viatjant, un atac apoplètic; i de la cambra de fonda, on la desgràcia esdevingué, fou emportat a sa maisó, com un auccell alatrenca. L'heroi de la vida, impecuós, brau, ardit, se convertí en deixia inservible i dolosa. Baldat i entumit romania el viatjant en sa butaca, fins per a dormir.

Com un moble florit, ell era tret al sol per a oretjar-se. El punt d'oreig no podia ésser més bell i consolador: una solana mirant a migjorn, davant la mar. Considerable llargada d'horitzó permetia veure fileres de vaixells; en la gran plana movediça llustrejaven al sol les veles blanques. El cos del malalt era clavat, però l'esperit volador fugia, fugia, aplanant muntanyes i esquinçant el vel de l'horitzó, per a veure paisatges i perspectives de ciutats immenses, de mar sense fites, de boscos seculars, amb la il·lusió immarcescible amb que s'estima tot ço que és estat deu de riquesa.

La desgràcia del seu encadenament era estada massa prompte, per a que no fes sentir en la llar sa feixugor. Els fills eren tendres per a substituir-lo. El major només comptava quinze anys. Tota la sembra de riquesa s'espargiria, com borra de sàlzer, per falla de la continuïtat precisa. No era sols pèrdua de riquesa preparada, sinó també de cabals ja obtinguts. Fóra pia, a bastament, la mà del negociant, lleugerament amic, al qual havia de confiar-se la ingerència?

La fillada nombrosa s'agitava per la solana a l'entorn del tullit, com un vol d'auccells a l'entorn d'un arbre caigut. Era ben dolorós que l'or pastat amb suades per a fressar la via dels infants estimadíssims hagués de fondre's al lluny, com un esqueix de boira. Per la faç demacrada del tullit rodolaven llàgrimes de pena i de retiment.

— Uns quants anys més de vida i tots hauríeu estat rics. Ara la riquesa se'n esmuny de les nostres mans com una anguilla; ara tenim un tresor amagat i per falta de vida no podem desenterrar-lo.

L'hereu, figura minça i esprimatxada, romania astorat, quan aquell sentit en paraules consemblants, se repetia com un mall. L'agilitat de la mestressa en arranjar la casa sospenia's a la repercussió del plany.

Un jorn, amb foc de vida nova, amb hàlit d'homenia vigorosa, respongué de cop, l'hereu al plany angioxós:

— Pare, jo estic dispost a acudir, sigui

allà on sigui, per a defensar lo nostre. No hi ha cap aventurar-se per a créixer ràpidament en voluntat i en saviesa. Jo tinc d'ésser el puntal de la família, no més que seguint els teus passos. Tu has obert el camí. No és pas tan difícil l'empresa.

El malalt sentí l'aura de joventut, com una triaga. Les llàgrimes de pena i de retiment foren, llavors, de goig i d'il·lusió. Seguidament feren els preparatius del llarg viatge. El tullit dictava l'itinerari i les gestions negocials. Havia dit ver el minyó: no era tan difícil l'empresa, quan arreu allí on passés, arreu, trobaria el seu esperit inquiet, viu, ardit.

Un dematí, en trencar la claror, el tendre hereu s'embarcà en un vaixell, gran com un poble. El tullit, des de la solana, vegé, gojós i enyoradiç alhora, com el vapor, feadint la calitja, desapareixia en l'horitzó.

Maquiel Roger i Brosa

GLOSES FEMENINES

Les dones russes que van a la guerra...

Un munt de reflexions m'inspirava, dies passats, un gravat d'un periòdic que reproduïa les fotografies d'un batalló d'elles.

Jo em mirava aquelles cares, tan belles, tan il·luminades d'una claror... i restava estona perplexe davant d'aquelles nines i dones heroïques, amb els habillaments militars, qui anaven de dret a oferir llurs vides a la famolencia i destructora guerra! I em deia: Senyor! Què quedarà de sagrat en el món, si ja el símbol de la creació, de la espiritualitat, Mare-Dona, s'ofereix en holocaust, no pas per anar a guarir ferides crudels, a apaibagar la set dels moribonds, a recordar l'esperança i infondre l'idea de l'harmonia de les coses als més dissortats, en mig les horors bèl·liques; no pas involuntariament com quan les allaus feréstegues dels ubriacs de victòria destrueixen les llars i aniquilen dones i nins, oblidant-ne la valor? Aquelles gentils noies, quals cossos són santuari de delicadesa i de venustat; aquelles dones, que saben el que és l'amor maternal... desfan les llars, que bé massa que ho feia la guerra!, i voluntariament van per a lluitar o morir en els llocs d'espant, de carniceria humana, en plena natura horrisona, les pobres!, i aquells cossos de neu, tendríssims, i aquelles entranyes que han batregat d'amor maternal, van per a ésser destrocats per les fratricides eines amb les quals s'empaiten les nacions!... I no obliden pas, segur, que la dona representa la pau i la vida i la bellesa de la terra.

Quina misteriosa claror les atrau, o quin signe cabalístic les té fadades, per una reso-

lució tant contra natura? Miraràn, pot-ser, d'enlairar els cors abatuts dels homes, en els presents instants de Rússia, tan duptosos; i pensen que al oferir-se elles, donant l'exemple, se privarà a l'invasor que trepitgi més bressols, que destrueixi més llars i que malmeti els infants, el gran joell d'ignoscència, felicitat del món?...

Holocaust sagrat, incompreensible, de sublim!

Hem d'inclinar-nos, si bé que esfereïdes, davant de tals generositats i heroïsmes. Hem de recullir-nos, admirades, davant les forces ignotes que les pàtries atresoren!

ALIDÉ.

LA INDIFERENCIA

El pitjor enemic per a una acció que s'emprengui, sigui del caràcter que's vulgui, és la indiferència dels que amb l'exemple llur haurien d'impulsar-la.

La indiferència mata en flor totes les energies, per més que aquestes al néixer duguin l'empremta d'una força de voluntat posada a prova. L'indiferentisme pot més que aquella voluntat. Mireu sinó en les col·lectivitats: Un individu, un home empès per la força dels seus sentiments patriòtics, inicia amb entusiasme una obra que ha de beneficiar a tots per igual, perquè va pel bé de la pàtria a qual pertany. De moment triomfa, s'imposa i al seu voltant troba mans amigues que l'estrenyen i se li ofereixen per tal de dur avant l'obra començada, però així que arriba l'hora de fer efectiva la promesa, aquelles mans benefactores es retiren *prudèment*, i per elles la llengua prodiga excuses a dojo, i el brau lluitador de bona fè i d'entusiasmes patriòtics es troba sol, isolat, en la tasca costosa, i sent a l'esperit tan cruel punyida que acaba per a abandonar-la mancat de forces i fastiguejat per l'inconseqüència dels que li han promès ajuda, sols per l'egoisme de fruir la glòria del triomf.

Hi ha més, i això passa generalment entre els catalans d'aquestes joves repúbliques suramericanes: Els que'ns diem catalanistes, que volem per Catalunya un major benestar, blasmem sovint contra les entitats constituïdes amb nom català i que l'acció llur no respon a les nostres exigències patriòtiques. Tots cridem, tots proposem, però a l'hora dels fets fem ús d'aquella *prudència* i ens esmunyim, esperant estoïcament que altres *ho facin*.

Si blasmem d'una institució per la seva poca catalanitat i s'ens facilita la catalanització d'ella (cosa que succeeix sols per miracle), no sabem aprofitar l'oportunitat, i el que és més encara: ens en fem còmplices per la indiferència en tots nostres actes. Si acceptem un lloc en la direcció dels seus destins, creiem complir el nostre deure solament assistint a les sessions, com aquell que creu justí-

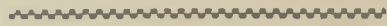
ficar la seva catalanitat inscrivint-se a les llistes d'una entitat patriòtica, merament, i en canvi parla en un idioma estrany als fills per ell engendrats.

Es precís que això acabi. La dignitat de Catalunya ho exigeix; la mateixa dignitat individual ho imposa: L'home ha d'ésser home en tots els moments de la seva vida, i si no es té prou força de voluntat per a obeir al cor, val més no acceptar càrrecs ni posar-se en empreses que exigeixen un temps apropiat i un esperit de sacrifici gens comú.

El que's diu nacionalista català, ha de demostrar ser-ho amb fets, no amb paraules, i si aquells no responen a aquestes, és mentida i hipocresia tota afirmació al respecte.

Contra aquests mals catalans hem de blasmar a tothora els que no ens ha sabut mai greu ni el sacrifici moral ni el material per tal d'ajudar a alçar triomfalment el palau simbòlic de la grandesa catalana.

JOAN NUT.



ASSOCIACIÓ PROTECTORA DE LA ENSENYANÇA CATALANA

La Comissió Delegada de Buenos Aires ens comunica haver rebut un gros número de butlletins que acompanyà RESURGIMENT el prop-passat mes, sol·licitant la inscripció als rengles de tan magna associació, i ens prega remerciem el valiosíssim concurs que aporten a l'obra de la Protectora els catalans de aquesta república.

Nosaltres, que sabem hi han encara molts entusiastes que no figuren com a socis de la Protectora, novament els preguem vulguin distreure xeixanta cents cada mes per a cooperar a la instrucció del nostre poble que és la basa de l'esdevenidor esplendorós de Catalunya. Amb aquesta exigua contribució, assequible per a totes les classes socials, hom se sent joí de cooperar a l'alçament de l'edifici immens que ha d'ésser palau de la nostra grandesa.

Catalans de l'Argentina: per patriotisme, per humanitat, per a enaltir les coses belles, per a poder-vos dir ciutadans de un poble que amb la seva cultura ha abastat la seva sobirania nacional molts segles perduda, feu-vos socis de la mai prou lloada Associació Protectora de la Ensenyança Catalana.

o o o

S'anuncia per ben aviat la publicació del butlletí mesal de l'Associació Protectora de la Ensenyança Catalana, orgue de publicitat per a estar més en contacte amb els socis de la entitat de dins i fóra de Catalunya.

Es una nova mostra del grau de poixança de la entitat desvetlladora de la nostra consciència nacional.

o o o

En l'àpat d'honor que un grup d'admiradors del mestre Rafel Genescà oferi a aquest per la seva profitosa tasca durant el temps que desempenyà amb caràcter interí la direcció de l'Orfeó Català del Casal, es recullí una quantitat per a engroixir la sotscripció per al «Premi República Argentina», instituit per la Comissió Delegada de Buenos Aires per als concursos periòdics que celebra la Protectora en diferents indrets de nostra pàtria.

El gest del senyor Genescà, iniciant amb 25 pessos dita sotscripció, ha estat unànimament elogiat.

o o o

La Comissió Delegada de Buenos Aires ha ofert un premi per als Jocs Florals d'enguany, consistent en les obres completes de l'altíssim poeta immortal Joan Maragall, a l'autor que millor desplegui aquest tema: «Influència de la ensenyança catalana en l'esperit del poble per la reivindicació de la nostra nacionalitat».

Dit premi és sufragat del peculí particular dels senyors que componen la Comissió Delegada.

o o o

En la festa commemorativa de l'onze de setembre, que tingué lloc en el Casal Català de Buenos Aires, el dia 29 prop-passat, se obrí una sotscripció a profit de l'obra de l'Associació Protectora de la Ensenyança Catalana, recaudant-se la quantitat de 15.35 pessos. El Casal, que no deixa escapar cap ocasió propícia com l'esmentada i que veu sovintejar aquests actes en els que els seus components no escatimen llur concurs a la Protectora, es fa acreedor a la més profunda gratitud dels aimants de l'ensenyança catalana, i voldriem que altres entitats catalanes es sentissin amb ganes de fer quelcom adoptant la noble actitud del Casal Català.

o o o

El número de socis inscrits a la Delegació de Buenos Aires, en el mes de febrer d'enguany, era de 62 individuals, i 3 col·lectius. Avui, doncs, poden afegir-s'hi els següents:

Individuals:

Aguilar, Enric.
Alemany i Borràs, Joan B.
Alsina, Joaquim.
Antich, Joan.
Arias i Lantero, Ricard.
Cabot, Anton.
Cabrè i Brú, Josep.
Carrau, Josep.
Casas, Josep V.
Ciurana i Pagès, Lluís.
Costa, Antoni.
Dalphau, Josep Ll.

Esbert, Joan.
Espinach, Joan.
Fàbregas i Isern, Tomàs.
Fluriach, Lluís.
Font, Enric.
Garrich, Artur.
Genescà, Rafel.
Gilabert, Feliu.
Gou, Agustí.
Graells, Josep.
Homs i Espinach, Salvador.
Horta, Josep.
Iglesias, Pau.
Julià, Josep.
Lafarga i Riera, Manel.
Lavall, Josep.
Llobet i Llobet, Miquel.
Mas, Ramon.
Meix, Antidi.
Olivé, Joaquim.
Palau, Fanny.
Paré i Calopa, Josep.
Pereña, Josep.
Peric, Narcís.
Rabassa, Basté.
Reverter, Pere.
Riera, Josep.
Ripoll i Oliva, Pere.
Riu, Josep.
Roca, Lluís.
Ros, Lluís.
Sabaté, Francesc de A.
Sagalà, Ernest.
Sagalà, Joan.
Salvo, Bartomeu.
Sallent i Sors, Pere.
Samper i Martín, Joan.
Sanjaume, Ricard.
Saula, Joan.
Serras i Isern, Pere.
Vázquez, Marius.
Vila i Vallès, E.
Vila, Avelí.
Vilaclara, Francesc.
Vilaclara, Ramon.
Villafranca, Andreu.
Villalba, Esteve.
Vines i Sentís, Josep.

Col·lectius:

RESURGIMENT.
Centre Català, de Córdoba.

Per al "Premi República Argentina"

Suma anterior.....	\$ 186.10
Recaudat en l'àpat d'honor a en Rafel Genescà.....	* 42.—
Recaudat en la festa del Casal....	* 15.35
Caterina Fontova.....	* 1.—
P. de Reig.....	* 0.50
Ll. S. Arcona.....	* 0.50
Un català.....	* 0.50
Total.....	\$ 245.95

NOTICIES

El diputat a corts per Santa Coloma de Farnès, Joan Ventosa i Calvell, una de les primeres figures del moviment polític de la nostra terra, ens ha adreçat una efusiva lletra anunciant-nos, per a RESURGIMENT, un article que, no cal dir, serà interessant per als catalans d'aquest continent.

El senyor Ventosa diu: «Etic fermament convençut de què és preciós estrènyer els llaços i fer més íntimes les relacions entre els catalans d'Amèrica i els catalans de Catalunya.»

I és per a contribuir a fer tangible tal idea que el senyor Ventosa i Calvell vol dirigir-se, per mitjà de RESURGIMENT, als catalans d'Amèrica.

o o o

Nostre estimat company en Francesc Colomer, que des de la fundació del periòdic ha exercit el càrrec d'administrador de la nostra revista, s'ha vist precisat a deixar el seu lloc, temporalment, per poder atènyer altres quefers que li absorbeixen el temps lliure que li deixa el treball.

El company de tasques Pius Arias, s'ha fet càrrec de l'administració de RESURGIMENT.

o o o

Nostres llegidors podran fruir les exquisideses de la sentida i corpenedora poesia «L'Ideal», que publiquem en altre lloc de aquest número, mercès a la benvolença del seu autor, nostre dilecte col·laborador i notable poeta català Josep Alemany i Borràs, que guanyà amb ella la flor natural en els jocs florals de Cornellà, celebrats últimament.

Al felicitar a l'amic senyor Alemany i Borràs pel seu triomf literari, li trasmetem l'expressió cordialíssima de la nostra regoneixença.

o o o

L'Estol Nacionalista Català de Iquique adreçà a RESURGIMENT un expressiu telegrama, amb motiu de l'efemèrides de l'onze de setembre.

o o o

Hem rebut una comunicació molt atenta de la novella entitat coral catalana «Orfeó Català de Buenos Aires», avinentant-nos la seva fundació i oferint-se, no-gens-menys, per tot quant sigui laborar pel bon nom de Catalunya.

El Consell Directiu ha quedat integrat de aquesta faïçó: President, Francesc Colomer; secretari, Joaquim Cufí; sotsecretari, Josep M. Subirachs; tresorer, Joaquim Graells; arxiver, M. Lafarga i Riera; vocals: Manel Comas, Josep Ll. Dalpau, Manel Cucarella i Lluís Rivière.

Regraciem a l'«Orfeó Català de Buenos Aires» la salutació que'ns adreça i li desitgem forces èxits per la glòria de la Pàtria.

o o o

En el concert que l'«Orfeó Català» donà, sota la batuta del mestre Genescà, en la casa de família i tallers de Santa Felicitas, tinguérem el plaer altíssim d'oïr la popular cançó elegíaca «Plany» que, com se sab, no's consentí cantar a la eximia Barrientos per imposició arbitrària de l'ambaixador espanyol. El públic, en sa majoria argentí, exigí la repetició del cant, talment com en desagravi.

ACONTEIXEMENT ARTÍSTIC

JESUS QUE TORNA

EN EL TEATRE DE LA OPERA

La forta i humaníssima producció de Mestre Guimerà serà representada, amb decorat éxprofés, la vetlla 23 del corrent, en el Teatre de la Opera, per la notable «Agrupació d'Art Escènic» del Casal Català. Catalans: Per la gloria de Catalunya, per a vigoritzar la nostra força col·lectiva i per a homenatge a la dramàtica nacional assistiu-hi. Gustareu una sensació d'inefable dolcesa espiritual.

Els catalans de l'Havana han començat a publicar un periòdic satíric mesal retolat «Cu-cut!», de format semblant al cèlebre «Cu-cut!» de Barcelona, i amb profusió de dibuixos en colors.

Felicitem als entusiastes companys de «Cu-cut!» per la puresa amb que mantenen els ideals nacionalistes que han de llibertar la Pàtria.

o o o

El dia 28 del mes passat l'«Orfeó Català de Buenos Aires» prengué part en el festival de beneficència que's celebrà en el teatre Coliseo, el qual fou organitzat per l'Associació de Santa Filomena.

En la primera part del programa l'Orfeó interpretà «La filla del marxant», Motet, «Els tres tambors» i «L'Empordà». Totes les composicions foren cantades amb justesa, especialment «Motet», «L'Empordà», si bé es cantà amb entonació, fou obra que fluïxjà bastant.

o o o

La comissió directiva de l'«Agrupació de Art Escènic» del Casal Català de Buenos Aires, quedà integrada pels senyors següents, elegits en l'assemblea darrerament celebrada: Josep Vall, president; Lluís Vila, secretari; M. Lafarga, tresorer; P. Borràs, arxiver; i Anton Berga, vocal.

o o o

S'anuncia a Buenos Aires la propera aparició d'un periòdic que durà el nom «La Nació Catalana» i s'ocuparà de les coses del moment. Pel seu títol creiem endevinar a un company de lluita nacionalista, i en sentim plaer íntens.

o o o

En honor de l'excel·lentíssim governador de la província, Rodolf Lhemann, celebrà el Centre Català de Rosari, una festa d'art.

La Schola Orfeònica cantà amb mestria dues peces del mestre local Joan B. Massa, que agradaren moltíssim, així com «La donzella de la costa», que fou demanada per l'auditori.

El violinista senyor Vidal executà varies obres de les quals és autor, que obtingueren caluroses demostracions de simpatia, particularment la «Berceuse» sobre el motiu popular català del «Cant a la Mare de Déu».

Altres elements cooperaren discretament a la brillantor de la festa per demés simpàtica.

o o o

Aviat arribarà a aquesta ciutat l'eximí pianista català en Segon Pagès-Rosés, qui pensa donar una sèrie de concerts.

o o o

Amb motiu de la vaga dels ferroviaris, que ens ha incomunicat amb alguns indrets de l'interior de la república, no ens és possible ressenyar la festa que a últims del mes, passat celebrà el Centre Català de Mendoza en el teatre Municipal d'aquella ciutat. Nostres-menys, per telegrama rebut suava, podem dir que la festa alcançà un èxit afalagador, obtenint els seus organitzadors aplaudiments entusiastes.

LLIBRES, REVISTES, OPUSCLES I PERIODICS

Acaben d'arribar a la nostra redacció: *La Novel·la Nova*, publicació setmanal. Barcelona.

Ideas, any II, núm. 12. Buenos Aires.

La Revista, any III, núm. 44. Barcelona.

Foc Nou, any I, núm. 4. Montevideo.

Germanov, any VI, núm. 1. Santiago (Xile).

La Nova Catalunya. Havana.

Teatralia. Sabadell.

Acció, del C. A. de D. del C. i de la I. Barcelona.

Festa, periòdic quinzenal. Barcelona-Molins de Rei.

El Baix Penades, setmanari. Vendrell.

La Veu del Camp. Reus.

Fortícut, any I, num. 8. Mataró.

Instituto Musical Fontiva, volum 1917. Buenos Aires.

Ivintzi, publicació mesal èuskara. Buenos Aires.

Inter-Ni, orgue del Grup Esperantista del Casal Català. Buenos Aires.

L'Orfeó Català de Buenos Aires

saluda a les entitats i col·lectivitat
catalana i ofereix el seu estalge social.

Avenida de Mayo, 963, 2.^{on}

De la fábrica
al comprador



Este es
el reloj
que usted
necesita.

Cómodo, Exacto, Chato y Elegante

TODOS GARANTIDOS



De ACERO o NIQUEL, a vidrio	\$	7.50
De ACERO o NIQUEL, 3 tapas	„	9.00
De METAL ARTISTICO, a vidrio	„	9.00
De PLATA, GUILLOCHEE o GRABADO, a vidrio	„	14.00
De PLATA, GUILLOCHEE o GRABADO, 3 tapas	„	18.00
De PLATA, ARTISTICO, CINCELADO, a vidrio	„	17.00
De PLATA, ARTISTICO, CINCELADO, 3 tapas	„	21.00

Visítenos
antes de
efectuar
sus
compras.



L'Atlàntida

Establiment a la moderna
de J. CABRE i Cia.

Olis, savons i queviures, a l'engrós i a la menuda.
Interessa als catalans visitar aquesta casa si volen
estar ben servits en preus i calitats

ESTADOS UNIDOS, 1599, xamfrá Cevallos

U. T., 5532 (Llibertat)

BUENOS AIRES

HOSTATGE

EUGENI ESTORCH BATLLE

Llits, des de \$ 0.60 — Comoditats per a famílies i passatgers.
PREUS ECONOMICS

CHILE, 838 — Buenos Aires

Sucursal: TACUARI, 619

Confiteria Catalana "EL CRISTAL"

de **JAUME ROQUETA**

Especialitat en Fonts i Ramellets per a Casaments i Bateigs,
Tortells, Braços de gitano, Biscuits de la reina, Neules,
Turróns, Panellets, i altres pastes a la catalana.

Bernardo de Irigoyen, 1102 i Humberto I, 1000

Unió Telef., 1486 (Buen Orden)

BUENOS AIRES

MATALAÇOS a l'estil catalá

(REFORMA i VENDA)

Gran assortit en tot lo pertanyent al ram
ENCARRECS PER CARTA O PERSONALMENT

D. VALLBONA - DIRECTORIO, 88

Coop. Telef., 329 (Oest)

BUENOS AIRES

FARMACIA CATALANA

Del doctor **VILAR**

Laboratori d'análisis i esterilitzacions

S'atenen demandes per la campanya, fent-se els enviaments
amb tota regularitat, abonant l'import de la comanda.

Garantia absoluta de totes les preparacions. - Preus módics

ALSINA, 1202, cantonada Salta. - Buenos Aires

Unió Telef., 1133 (Llibertat)

FORN i CONFITERIA

DE

MIQUEL VILA i Companyia.

Especialitat en pastes a la catalana. Tortells, panellets, braços
de gitano i *palos de Jacop*. Coques de llardons, pinyons, etc.

RIVADAVIA, 1317 — U. Telef., 5209 (Llibertat)



Sempre "EL CAP BERNAT"

DE

FRANCESC TORT

Per preus econòmics i per a trobar tot el que necessiteu,
garantit de bona qualitat, visiteu els magatzems

"LA SIN BOMBO"

CASES:

RIVADAVIA, 3929 (estació Medrano) i PICHINCHA, 180 (estació Pasco)

Telefons: Unió Telef., 1570 (Mitre) - Coop. Telef., 597 (Oeste) - Buenos Aires

Ventatjoses cases per a provisions familiars. Queviures frescos de totes
varietats. Les cases que directament reben varietat de conserves catalanes.

DEMANEU CATALEG :: EXPEDEIX ARREU

Granja productora Lincoln (F. C. O.)

Venda de gallines de races "Catalana del Prat", "Legorn", "Bactará", Kanghsan, i
cunills de Flandes. -- Ordres a FRANCESC TORT.

A. SOLER

LLIBRERIA - PAPERERIA
IMPRESA - ENQUADERNACIÓ

CANGALLO, 828 - Buenos Aires - Unió Telef., 3323 (Llibertat)

PI i MARGALL - Comissió Executiva de Propaganda per les obres de construcció del Monument.

BARCELONA - PI i MARGALL: La gran obra d'en Blay, a la mà.

Album de reproduccions gràfiques del projecte segons la maqueta d'en Blay. - Preu, \$ 0.30



Anvers de la Medalla

PRECIOSA MEDALLA ARTISTICA
REFINADA CREACIÓ D'EN MIQUEL BLAY
el millor record

De la diada PI i MARGALL

Preu, en metall, \$ 1.50

Mitjansant encàrrec s'en acunyarán en plata a \$ 5.50



Revers de la Medalla

Aspectes de Conjunt i detalls del Monument a

PI i MARGALL

projectat per en MIQUEL BLAY, i que deu originar-se en el Passeig de Gràcia, de Barcelona. — 10 TARJETES POSTALS, preu 0.60 la sèrie. — Adquirint qualsevol de la sèrie, se contribueix a costejar el monument PI i MARGALL.

Exquisida i artística col·lecció de postals al bromuro de

MONTSERRAT EN SÈRIE DE 10 POSTALS.

Preu: 1.80 la sèrie. - En venda: A. SOLER, Llibreria, CANGALLO, 828

PERE REDON

JOANET (novel·la: prólec d'en Jeroni Zanné)

Preu: \$ 1.50 En venda: A. SOLER, Llibreria, CANGALLO, 828

Restringiment



OLIS

Verge. Absolutament pur d'oliva, sense cap barreja ni adulteració

DE LA CASA

GRAU i MARTINEZ

TORTOSA

No emmalalteix l'estómac i prevéu o cura les malalties de restringiment. - Vendes a l'engròs i a la menuda.

Únic concessionari: LLUIS CIURANA

CARLOS PELLEGRINI, 860 - Bs. Aires - U. Tel. 2723, Juncal

CASES CATALANES RECOMANABLES

PENSÍO «FONT», Moreno, 552. — Peces amb mobles, totes les comoditats, a preus moderats.

PENSÍO CATALANA, Rivadavia, 1319. — Cuina verdaderament a la catalana. Menjars com de família. Habitacions clares i ventilades. Servei esmerat. Preus reduïts.

«LA PROVEIDORA CATALANA». — Elaboració de butifarres de totes menes, sobrassada i llonganices de Vich. Especialitats de la casa: Salsitges i butifarra de faves a la catalana
Mercat San Telmo, Uocs 51 i 52.

REVISTA MESAL CATALANA
de literatura, arts, ciències i política.
= Informació general de Catalunya =

Redacció: Mèxic, 1354

Administració:

Cangallo, 828, Llibreria

Unió telef., 3323 (Llibertat)

Condicions d'abonament:

Semestre..... \$ 2.—

Any..... » 4.—

Número solt..... » 0.30

Cooperador (mesal). » 1.—